

Iz beležnice književnika, profesora pedijatrije dr Radoslava Živića (1927–2012)

From the notary of the writer, professor of pediatrics dr Radoslav Živić (1927-2012)

**Strahinja Babić¹, Aleksandra Marjanović², Gordana Stanković-Babić^{2,3},
Nevena Babić², Rade R. Babić⁴**

¹Dom zdravlja Niš, Srbija

²Medicinski fakultet u Nišu, Srbija

³Klinika za očne bolesti UKC Niš, Srbija

⁴Centar za radiologiju UKC Niš, Srbija

Apstrakt

Autori su u radu prikazali život i delo prof. dr Radoslava Živića Radeta koji će ostati upamćen kao izuzetan doktor pedijatar, profesor uzvišenog ponosa i morala i književnik, koji zauzima zasebno mesto u savremenom srpskom pripovedačkom miljeu, u kojem je teško naći proznog pisca te osetljivosti za značenje reči i te sposobnosti za slikovitu vizualizaciju i plodonosna kalemljenja u književnoj umetnosti Srbije.

Cljučne reči: pedijatar, književnik, prof. dr Radoslav Živić

Abstract

The authors present the life and work of prof. dr. Radoslav Živić - Rade who will be remembered as an exceptional pediatrician, professor of lofty pride and morals and a writer who occupies a special place in the contemporary Serbian narrative milieu in which it is difficult to find a prose writer and sensitivity to the meaning of words and the ability to visualize and fruitful grafting in the literary art of Serbia.

Key words: pediatrician, writer Prof. Dr. Radoslav Živić

Uvod

Prof. dr Radoslav Živić (14. avgust 1927. godine, Donji Ljubeš kod Aleksinca, Kraljevina Jugoslavija – 6. april 2012. godine, Niš, Republika Srbija) bio je pedijatar dostojan uvažavanja, doajen i legenda jugoslovenske i srpske medicine i pedijatrije, jedan je od očeva Dečje interne klinike u Nišu, profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Nišu, redovni član Akademije medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva (SLD), patriota i književnik. Dobitnik je mnogobrojnih priznanja i nagrada. Govorio je francuski i engleski jezik. Rođen je u seoskoj porodici od oca Stojana i majke Olge (devojačko prezime Vulić). Brak prof. dr Radoslava Živića sa Slobodankom, profesorkom biologije, bio je plodonosan i darovao im je sinove Miška (1956), profesora otorinolaringologije Medicinskog fakulteta u Nišu i Sašu (1960) profesora pedijatrije Medicinskog fakulteta u Nišu (1–10).

Doktorska karijera prof. Radoslava S. Živića

Doktorsku karijeru prof. Radoslav Živić započinje zapošljavanjem u Zdravstvenoj stanici Aleksinačkih Rudnika, gradi je u Dečjoj klinici Kliničkog centra u Nišu, u kojoj radi do odlaska u penziju (1992), i pritom je dovodi do vrhunca napredujući u zvanje redovnog profesora Medicinskog fakulteta Univerziteta u Nišu i postavši redovni član Akademije medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva (SLD) (1–7).

**Lekar i književnik
Radoslav Živić
(1927–2012)**

Prof. dr Radoslav Živić diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Beogradu (1954), specijalistički ispit iz pedijatrije položio je u Beogradu (1961), habilitovan je za nastavnika na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Nišu na temu habilitacionog rada „Kandidijaza u odojčadi” (1966), doktorirao je na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Nišu na temu doktorske disertacije „Problem nutritivnih anemija u dece jugoistočne Srbije sa posebnim osvrtom na etiopatogenezu” (1974). Bio je to prvi doktorat lekara Pedijatrijske klinike u Nišu.

Prof. dr Radoslav Živić objavio je preko 550 radova u zemlji i inostranstvu (Francuska, Austrija, Rumunija, Grčka, Bugarska, Turska, Tunis, Libija, Indija, Japan, Argentina) Neki od njih su:

- Živić R, Jović R, Dimitrijević D, Radivojević S. Ponašanje alfa-1 antitripsina u virusnim pneumonijama dečjeg uzrasta. *Acta Medica Medianae* 1983; XXIX (5): 85-90;
- Živić R, Stojanović V, Jović R, Golubović E, Živić S, Manić L. Doprinos biohemijskom izučavanju juvenilnog diabetes mellitus-a. Zbornik radova XXVI Pedijatrijskih dana Niša. Niš. 1987. 241-2;
- Živić R, Stojančević A, Milenović D, Manić T, Živić M, Bakić M, Manić L. Mesto trombeblastografije u hemofiliji A u dece. Zbornik radova Simpozijuma o hemofiliji danas. Niš. 1988. 58-62;
- Živić R, Bjelaković G, Živić S, Golubović E, Milenković D, Živić M. Navike u ishrani školske dece i neki biohemijski parametri. *Acta Medica Medianae* 1990; XXII (4): 71-4;
- Živić R, Velisavljev M, Nikolić-Dovat V. Zdravlje i ishrana. Zbornik radova Jugoslovenski pedijatrijski dani '95. Niš. 1995. 17-9;
- Živić R, Manić T, Živković G, Marsenić I, Golubović E, Živić S, Milenović D, Živić M, Marinković G, Mitić Z, Terzić D. Neki poremećaji i neki simptomi nutritivne prirode. Zbornik radova Jugoslovenski pedijatrijski dani '95. Niš. 1995. 23–25.

Napisao je tri knjige iz pedijatrije (1–7).

Prof. dr Radoslav Živić bio je jedan od pisaca udžbenika iz pedijatrije „Klinička pedijatrija” u kojoj su glavni urednici bili prof. dr Milorad Velisavljev, prof. dr Danica Korać, prof. dr Mira Juretić, u izdanju Medicinske knjige Beograd/Zagreb (1988), u kojoj je prof. Radoslav Živić bio nosilac poglavlja „Oboljenja krvi i krvotvornih organa i maligne bolesti deteta” sa tematskom obradom „Hematopoeza” od 813. do 821. strane.

Usavršavao se u Vojnomedicinskoj akademiji u Beogradu (1962–1963), Centre d'etudes sur les maladies du metabolisme chez l'enfant u Parizu (1970–1971) i Clinique hematologique de l'Hotel Dieu u Parizu (1979–1980).

Bio je redovni član Akademije medicinskih nauka SLD, predsednik Udruženja pedijatara Jugoslavije, predsednik Pedijatrijskog aktiva Podružnice SLD u Nišu i direktor Dečje interne klinike u Nišu.

Uređivao je domaće časopise (*Acta Medica Medianae*, *Acta Facultatis medicae Naissensis*, *Apollinem Medicum et Aesculapiu*), inostrane časopise (*Zuara medical Journal*), knjige, monografije, zbornike i brojne druge publikacije. Bio je glavni urednik naučnog časopisa Medicinskog fakulteta Univerziteta i Podružnice SLD u Nišu *Acta Medica Medianae* od osnivanja (1962) do smrti (1–7).

Pedijatrijski aktiv Podružnice SLD u Nišu na čelu sa prof. dr Radoslavom S. Živićem organizovao je veliki broj simpozijuma i sastanaka sa različitim stručnim temama i porukama, i to uvek sa izdatim zbornikom radova:

- Zbornik radova „Rahitis danas” (Niš, 1985);
- Zbornik radova „XXVI pedijatrijski dani Niša” (Niš, 1987);
- Zbornik radova „XXV pedijatrijski dani Niša” (Niš, 1986);
- Zbornik radova „Hemofilija” (Niš, 1988);
- Zbornik radova „Jugoslovenski pedijatrijski dani '95” (Niš, 1995);
- Zbornik radova – „Prvi kongres pedijatara SR Jugoslavije sa međunarodnim učešćem” (Niš, 1994) i dr.

Naslovna strana Zbornika radova *Pedijatrijski dani '92* (Niš, 1992) i deo teksta pozdravne reči - besede prof. dr sci. Radoslava Živića na svečanom otvaranju *Pedijatrijskih dana '92* (26. marta 1992. godine u Nišu). Izvor: Zbornik radova *Pedijatrijski dani '92*. Pedijatrijski aktiv Podružnice Srpskog lekarskog društva – Niš. DIGP Peosveta – Niš. Niš. 1992.

Dobri ljudi moji,¹
u ovaj svečanaj bližnj grabim svečane reči. Bar za početak. Želim za toplinom
obraćanja a znam da se strah baškari u srcu svakoga.
Izgovarao reč hvata.
U razbudenom jutru ovom sve je isto i ništa nije isto.
Isto vreme. Iste prostor. Mnštvo namernika. Puno kazivanja - i više nego juče.
A nije juče.
Jače su nastupeni Jugoslovenski pedijatrijski dani. Otrpčeno je to nestalo vre-
me, naj preživljeni trenutak.
Da li sam ja osuđen na sećanje?
Kako da oteram moru što mi u srcu zasađa?
Pristajem li na sve što mi sudbina dodeli?
Neki dobri ljudi zasejale čulovomno seme u proljetno vreme. Nežna klica ugla-
da svet, neidmami i nepomenu, uz naše suglasje i blizu našu.
Ubrzo izrasle veliko drvo. Prepakri naše širake prostore. Puno bokora. Puno mi-
risa. Opejani prišli pej.
Pod velikim drvetom ne prestaje igra naše dece. Slušam njihove zvonke glasiće. Vi-
dim njihov radostan smeh. Osmatram dugo onu živlunu curicu sa plavim čepčekom.
Svake godine jurišilo njihovo čika dočakari. Na sveju srekovinu. Na svoje Jugo-
slovenske pedijatrijske dane. Da se svojom dečicom podiče. Da donesu poklone, zvone
zdravlje, vedrina... To heše jedan put i jednu duša.
Da li se to meni privida? Zauđe se nepogoda. Začu se zlostna grmljavina.
Neki obilni vetar nasnu. Doleće neki imuni,olovni oblaci. Nišu se više ne ču. Niko
nikoga ne razumeše.
Veliko drvo nastrada. Lišće popadne. Grme se slomiše. Ranjeno stablo u nebo
gleda, začudeno i ojađeno. Milost li iše? Ne čujem cvrkat ptica, ni žubor detinje duše.
Isińska pust.
Neki ljudi žurno naručade. Surokna lea. Sastavljene obve. Drhtave ruke. Za-
glodaju deca. Prebrinju neka. Kođe ih u avliju svaju, zamašnim platom ogradaču. De-
ca se vrti, zastajkaju, po koje se opire... Šebe pitom da li je svaki čovek u pobeđi
mudriji? Znam da moje pitanje snage nema.

1 Pozdravne reči-besede prof. dr sci Radoslava Živića na svečanom otvaranju Pedijatrijskih dana '92 (26.marta 1992.godine).

Naslovna strana knjige posvećene obeležavanju jubileja 40 godina dečje bolničke službe u Nišu. Izvor: Pedijatrijska bolnička služba u Nišu 1946–1986. Dečja klinika Medicinskog fakulteta – Niš. Niš. 1986.

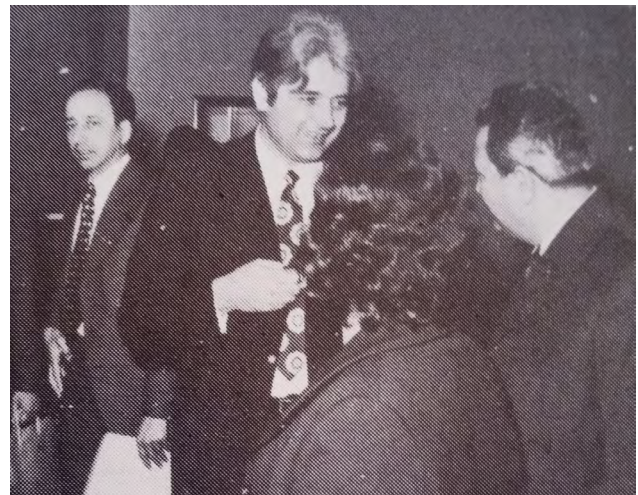
Naslovna strana zbornika radova simpozijuma povodom jubileja 40 godina dečje bolničke službe u Nišu. Izvor: Zbornik radova simpozijuma povodom jubileja 40 godina dečje bolničke službe u Nišu. Dečja klinika Medicinskog fakulteta u Nišu. Niš. 1986.

V pedijatrijski dani Niša (2–4. juni 1966. godine) u amfiteatru Medicinskog fakulteta u Nišu. U prvom redu se nalaze dr Dragan Lazić, dr Radoslav Živić, dr Nikola Minkov (Sofija), u drugom redu je prim. dr sc. Zagorka Krčmar – Jovanović (Zemun). Izvor: Porodični album porodice Živić.

Prof. dr Radoslav Živić je sa saradnicima Pedijatrijskog aktiva SLD i Dečje interne klinike u Nišu uspeo da sačuva tradiciju jednogodišnjeg održavanja pedijatrijskog skupa *Pedijatrijski dani*.

Zahvaljujući entuzijazmu, vidovitosti i upornosti prof. dr Radoslava S. Živića, *Pedijatrijski dani* su po-

XII pedijatrijski dani Niša (26–27. april 1973. godine). U pauzi radnog dela u razgovoru prof. Radoslav Živić, dr Josip Duda (Rijeka) i mr Anton Gregec (Zagreb) i dr. Izvor: Porodični album porodice Živić.

stali tradicionalna manifestacija i brend grada Niša koji je okupljao pedijatre iz cele Jugoslavije. Tako su *Pedijatrijski dani* postali *Pedijatrijski dani Niša*, potom *Jugoslovenski pedijatrijski dani*, a sa raspadom Jugoslavije postaju *Pedijatrijski dani Srbije*.

Učesnici XV Internacionalnog kongresa pedijatarata održanog 1977. godine u Nju Delhiju (Indija) fotografisani posle sesije Pierre Royer-a iz Pariza. Na sastanku su učestvovali prof dr Radoslav Živić i doc. dr Mihajlo Momčilović. Izvor: Porodični album porodice Živić; Pedijatrijska bolnička služba u Nišu 1946–1986. Dečja klinika Medicinskog fakulteta – Niš. Niš. 1986.

Književnik i lekar prof. dr Radoslav Živić

Prof. dr Radoslav Živić napisao je 9 knjiga beletristike i istoriografije (*Priče iz lekarske ordinacije*, *Pesme starog lekara*, *Velikani niške medicine*, *Lekarske novele*, *Nemirni lekarski dani*, *Tako je lekar video zlo*, *Zapis o čudesnom apotekaru*, *Sve tuge dečjeg lekara*, *Da lekaru ne prođe vreme* i *Knjiga o bolnici*) i jednu knjigu enciklopedijskog karaktera *Enciklopedija Niša – zdravstvo, dečja zaštita, socijalna zaštita*. Objavio je priče, pesme i rasprave u časopisima: „Gradina”, „Narodne novine”, „Haiku list”, „Jedinstvo”, „Lekar”, „Acta medica Medianae”, „Niški vesnik” i dr.

U časopisu „Acta Medica Medianae” u rubrici *Iz beležnice saradnika* prof. dr Radoslav Živić ostavio je zapise: *Na Nišavi vodenica stara* („Acta Medica Medianae” 2001; XL (6): 63–64) i *Crtice iz Pariza* („Acta Medica Medianae”, 1994) (1–10).

Prof. dr Radoslav Živić bio je član Udruženja književnika Srbije.

U knjizi *Lekarske novele* („Prosveta”, Niš, 1997) zapisano je da književnik, profesor pedijatrije i doktor Radoslav Živić „ima zasebno mesto u savremenom pripovedanju na srpskom jeziku: teško je naći proznog pisca te osetljivosti za značenje reči i te sposobnosti za slikovite ukrštaje i plodonosna kalemljenja u književnoj umetnosti”. Način kazivanja književnika, profesora pedijatrije doktora Radoslava Živića je „isti, postupak se nije bitno izmenio, ali se pročitao i usavršio. Izbor reči je stroži, stilske figure još slikovitije, jezik doveden do oneobičavanja, tako da je to samo njegov jezik, vrlo prepoznatljiv, pun iznenađenja”. Stil pisanja književnika, profesora pedijatrije doktora Radoslava Živića „podseća na nekadašnje *pletenje sloves*, koje je vladalo u jednom trenutku u srednjovekovnim žitijima pravoslavno-crkvenoslovenskim, kod pisaca kao što je Pahomije Srbin, koji je oplodio i staru rusku literaturu; čini se da je drevno pletenje sloves sad vaskrslo u savremenoj srpskoj prozi kroz stil ovoga pisca.” (8)

U nastavku kazivanja: „Njegov prozni tekst na pesmu liči. Mnoge rečenice, izdvojene, zvone kao stih. U pripovedanje je utkana zavidna kultura pisca, njegovo prisno poznavanje savremene civilizacije, širina njegova iskustva. Znanje i mašta idu u korak. Tematski raspon ove pripovedačke zbirke je ravan

našoj sudbini i ovom vremenu: rat, otadžbinske muke, odlasci iz sela u grad i, osobito, iz zavičaja u tuđinu u potrazi za sigurnošću, srećom i bogastvom, ali i povraci u novu neizvesnost izmenjene domovine, zahvaćene haosom i sveopštim srozavanjem, osobito ljudi i njihova morala. Pokazani su upečatljivo: i ljudski sjaj i ljudska beda; trijumfi niskog materijalizma nad duhom, ružnoće nad lepotom, bolesti nad zdravljem. Ali i čovekova sizifovska borba da opstane i dosegne dostojnu sudbinu svesnog i duhovnog bića.” (8)

U knjizi *Knjiga o bolnici* (DIGP Prosveta – Niš, Niš, 2002) zapisano je: „Neprekidno traganje i radoznalost za prošlim vremenima, ljudima i događajima, ovog puta je stavila književnika, prof. dr Radoslava S. Živića u žižu umetničke preokupacije, Bolnica u Nišu, omeđenu sa 120 godina, od nekadašnje 1881. godine do 2001. godine” (9).

Prof. dr Ljubomir Hadži Pešić je u knjizi *Da lekaru vreme ne stane* (DIGP Prosveta – Niš, Niš, 2003) beleži: „Lekaru i književniku Radoslavu S. Živiću vreme koje mu je podario Gospod Bog, na radost njegovih brojnih poštovalaca, ne samo da nije stalo, već je neprekidno obogaćivao plemenitim porukama. Biti lekar, pogotovu dečji lekar, i istovremeno umetnički nadaren je retka privilegija. Čitaocima ove knjige sada su dostupna razmišljanja, zapažanja, poruke plemenitog čoveka iznete u deset priča.” (10)

Nagrade i priznanja prof. dr Radoslava Živića

Prof. dr Radoslav S. Živić dobitnik je *Godišnje nagrade SLD za naučnoistraživački rad* (1974), *Oktobarske nagrade Niša* (1975), *Prvomajske nagrade Niša* (1968), nosilac je Ordena rada sa srebrnim vencem (1971), Ordena rada sa zlatnim vencem (1976) i Ordena zasluga za narod sa srebrnom zvezdom (1986).

Završna reč

Prof. dr Radoslav Živić ostaće upamćen kao izuzetan doktor pedijatar, profesor uzvišenog ponosa i morala i književnik koji ima zasebno mesto u savremenom srpskom pripovedačkom miljeu u kojem je teško naći proznog pisca te osetljivosti za značenje reči i te sposobnosti za slikovitu vizualizaciju i plodonosna kalemljenja u književnoj umetnosti Srbije.

Literatura

- Janković MV, Milić SS, Kovačević SI, Ban JN, Jovanović VM: Bibliografski leksikon – Ko je ko u Srbiji '95. Beograd: Izdavačko grafičko preduzeće „Bibliofon”; 1995.
- Milanović M. Biografski leksikon – Poznati srpski lekari. Beograd/Toronto; 2005.
- Polu veka Medicinskog fakulteta Univerziteta u Nišu 1960–2010. Niš: „Galaksija”; 2010.
- Babić RR, Stanković-Babić G, Strahinjić S. Zdravstvena zaštita stanovništva jugoistoka Srbije u periodu od 1878. do 2010. i bolesti stanovništva kroz vekove. U: Strahinjić S, urednik. Prilozi istoriji zdravstvene kulture Srbije. Niš: Galaksija; 2011: 86-102
- Kamenov B. Pregled razvoja nastave iz pedijatrije na Medicinskom fakultetu u Nišu. U: Strahinjić S, urednik. Prilozi istoriji zdravstvene kulture Srbije. Niš: Galaksija; 2011: 127-34.
- Živić R. Istorija Niša. <http://istorijanisa.wikidot.com/radoslav-s-zivic> (poslednje otvaranje: novembar 2021)
- Pavlović N, Babić R, Stanković-Babić G. Prof. dr Radoslav Živić (1927–2012). U: Đukanović, urednik, Biografije dugogodišnjih članova Akademije medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva. Beograd. 2016: 105-6.
- Živić R. Lekarske novele. Niš: Prosveta; 1997.
- Živić R. Knjiga o bolnici. Niš: DIGP Prosveta; 2002.
- Živić R. Da lekaru vreme ne stane. Niš: DIGP Prosveta; 2003.